

*До спеціалізованої вченої
ради Д 41.086.03 Національного
університету «Одеська юридична
академія» (65009, м. Одеса,
Фонтанська дорога, 23)*

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертацію та автореферат
Гулякова Костянтина Володимировича на тему
«КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕЗАКОННОГО
ПРОВЕДЕННЯ ПОШУКОВИХ РОБІТ НА ОБ'ЄКТИ АРХЕОЛОГІЧНОЇ
СПАДЩИНИ, ЗНИЩЕННЯ, РУЙНУВАННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ
ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ»,
подані на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за
спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та криминологія;
кримінально-виконавче право**

Актуальність дослідження. Для України одним із вагомих чинників подолання кризового становища в економіці є забезпечення потреб у мінерально-сировинних ресурсах та їх ефективне використання. Тому екологічні та економічні інтереси характеризують дві сторони глобального середовища існування людини, однією зі складових якої є матеріальна сторона виробництва благ як способу задоволення економічних потреб людини, а інша складова – екологічна, що визначає цінність природи, невід'ємною частиною якої залишається людина.

В основі протистояння людини та навколишнього природного середовища перебувають суперечності екологічних та економічних інтересів суспільства, що втілюється у відчуженні від природи, посиленій експлуатації її ресурсів та поширенні ідеології конс'юмеризму, тобто розвитку «цивілізації споживання», що має наслідком надмірне навантаження на всі елементи довкілля і порушення його рівноваги.

Зауважимо, що повне усунення еколого-економічних суперечностей, зокрема між соціальним становищем природних ресурсів та сформованими способами їх освоєння, у найближчій перспективі є утопічним і практично

неможливим. Проте реальна і бажана мінімізація таких суперечностей, а відтак і негативного впливу людини та суспільства на довкілля до прийняттого рівня, що характеризувався б раціоналізацією природокористування, а також можливістю самовідновлення екосистем у процесі такої діяльності.

Зазначені суперечності зумовлюють інтенсифікацію антропогенного впливу на природу і об'єктивно створюють сприятливі умови для зростання кількості відповідних злочинів, частка яких становить близько 20 % у структурі екологічної злочинності. Злочинність у цій сфері динамічно змінюється, набуває нових небезпечних форм, захоплює нові сфери впливу та має катастрофічні наслідки для довкілля. Очевидно, що такі процеси потребують адекватного реагування з боку держави в особі відповідних природоохоронних і правоохоронних органів та громадськості, які мають об'єднувати свої зусилля у протидії екологічним посяганням.

Таким чином, дослідження вказаної проблематики та пошук ефективних шляхів її вирішення зумовлено вимогами і реаліями сьогодення та потребою у сучасних дослідженнях феномену злочинності у вказаній сфері, а також кримінально-правових засад протидії їй.

Водночас усупереч наявності соціального запиту наукові засади протидії злочинам цієї категорії є недостатньо розробленими та, як правило, обмежуються фрагментарними дослідженнями. Разом з тим вивчення кримінально-правових проблем у цій сфері здебільшого характеризуються теоретичною незавершеністю та певною поверховістю наявних результатів.

Саме тому вивчення теоретичних питань, що стосуються розроблення та кримінально-правової характеристики незаконного проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини, яким присвячено дисертацію Гулякова Костянтина Володимировича, вбачається актуальним, своєчасним і затребуваним як теорією, так і практикою.

Виконання цієї дисертаційної роботи узгоджено з науковими програмами, планами, темами. Дисертація підготовлена відповідно до плану

науково-дослідної роботи кафедри галузевого права історико-юридичного факультету Херсонського державного університету «Теорія та практика реформування галузевого законодавства України» (державний реєстраційний номер 0118U006817), наукової теми № 86/16 Південного регіонального центру НАПрН «Актуальні напрямки розвитку юридичної науки для подальшого розвитку регіонів України», затвердженої Президією Національної академії правових наук 18 жовтня 2013 року.

Дисертантом належним чином сформульована мета дисертаційного дослідження, а саме – комплексна кримінально-правова розробка загальних проблем кримінальної відповідальності за незаконне проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини і формування на цій основі науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення відповідної норми Кримінального кодексу України та підвищення ефективності застосування кримінального законодавства. Це дало можливість вирішити наступні завдання дослідження: розглянути історико-правові аспекти та соціальну зумовленість встановлення кримінальної відповідальності за незаконне проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини; з'ясувати суттєві юридичні ознаки незаконного проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини; запропонувати детальну кримінально-правову характеристику складу злочину незаконного проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини; розв'язати проблемні питання відмежування незаконного проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини від суміжних злочинів; з урахуванням тенденцій розвитку кримінального законодавства про незаконного проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів

культурної спадщини опрацювати і науково обґрунтувати конкретні рекомендації щодо його вдосконалення і практики застосування.

На нашу думку, здобувач належним чином визначив об'єкт дослідження, яким є суспільні відносини, що складають зміст державної політики щодо охорони культурної спадщини, і які виникають у зв'язку із посяганням на об'єкти культурної спадщини, та предмет пошуку, яким є кримінально-правова характеристика незаконного проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їхня достовірність. Дисертація підготовлена на основі комплексного, системного підходу до предмета дослідження. Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, представлені у дисертації, зокрема й ті, що віднесені автором до наукової новизни, комплексно та достатньо обґрунтовано досліджені, що засвідчує зміст роботи.

Методологічною основою дисертаційної роботи є основні положення теорії пізнання, які утворюють дворівневу систему прийомів і способів пізнання (загальнонауковий та спеціальний рівні) та відповідають меті, завданням, об'єкту і предмету дисертації. Під час проведення дослідження здобувачем були використані такі методи, як логіко-семантичний, порівняльно-правовий, догматичний та ін.

Репрезентативною є емпірична база дослідження, до якої увійшли матеріали практики судів України в справах про злочини, передбачені розділом XII КК Особливої частини України, статтями 298, 178, 179, 194, 252, 297 КК України (53 електронні копії обвинувальних вироків з Єдиного державного реєстру судових рішень, що в цілому представляють всі області України, м. Київ); статистичні звіти та огляди судової практики Верховного Суду України, Верховного Суду СРСР, Верховного Суду УРСР, а також довідки, огляди та статистичні дані Генеральної прокуратури України. Усе це дає змогу оцінити

положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації, як такі, що мають належний ступінь наукової обґрунтованості.

Матеріал у рецензованих дисертації та авторефераті викладений чітко, логічно, послідовно та юридично грамотно. Викладення матеріалу, манера вести наукову дискусію з іншими авторами дають можливість легко, послідовно, доступно вивчати поданий на рецензування матеріал, встановити його позитивні і негативні ознаки. Відстоювані здобувачем позиції ґрунтуються на досягненнях вітчизняної та зарубіжної правової науки, положеннях суміжних галузей знань. Наукові положення, висновки та пропозиції підтверджуються фактами та підкріплені посиланнями на значну кількість наукових джерел, критичним аналізом позицій учених щодо відповідної проблематики, нормативних актів України, законодавства деяких іноземних держав.

Структура дисертаційного дослідження. Структура дисертації та система її категоріального апарату адекватно відображають об'єктивну логіку предмета дослідження. Робота складається з анотації, вступу, чотирьох розділів, які включають дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (326 найменувань) та додатків. Така структура дала змогу автору системно, послідовно і логічно розкрити всі питання, які мали бути розглянуті відповідно до мети та завдань дослідження.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Перелік і зміст розглянутих питань свідчать про новизну дисертаційного дослідження. У дисертації автор одним з перших у вітчизняній науці кримінального права дослідив кримінальне правопорушення, передбачене ст. 298 КК України. Серед найбільш вагомих нових наукових положень, що містяться в роботі, слід виділити такі.

В розділі 1 «Становлення і розвиток законодавства про охорону об'єктів історичної та культурної спадщини на теренах сучасної України та інших країн Європи», здобувач здійснює ретроспективний аналіз формування кримінально-правового законодавства щодо захисту об'єктів історичної та культурної

спадщини.

В підрозділі 2.1 розділу 2, присвяченому дослідженню «об'єкту незаконного проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини» дисертант зазначає, що доцільним для дослідження є з'ясування детального змісту лише такого елементу родового об'єкту (видового об'єкту), як моральність, який не має нормативно закріпленого визначення. Тому, спираючись на позиції вітчизняних науковців та законодавче визначення суспільної моралі (як нормативної основи), автором пропонується власне розуміння моральності як об'єкта кримінально-правової охорони. Це суспільно заохочувана, свідома поведінка особи, яка базується на основі колективних, прийнятих у суспільстві соціокультурних установок та принципів, сформованих на традиційних духовних і культурних цінностях. З цим, на нашу думку, слід погодитись.

Вартує уваги також думка автора про те, що при незаконному проведенні пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини основним безпосереднім об'єктом є сукупність принципів та норм поведінки людей щодо об'єктів археологічної та культурної спадщини у питаннях запобігання руйнуванню або заподіяння шкоди, забезпечення захисту, збереження, утримання, відповідного використання цих об'єктів.

Розглядаючи питання щодо додаткового безпосереднього об'єкту даного кримінального правопорушення, здобувач зазначає, що таким є відносини власності щодо об'єктів археологічної та культурної спадщини, їх частин та рухомих предметів, які походять із об'єктів археологічної та культурної спадщини. При цьому він критично ставиться до переліку зазначених у ст. 298 КК України категорій об'єктів культурної спадщини. У зв'язку з цим дисертант з метою усунення законодавчої прогалини в Законі України «Про охорону археологічної спадщини», його статтю 1 пропонує доповнити абзацом одинадцятим, де розкривається зміст поняття «рухомі предмети, що походять із

об'єктів археологічної спадщини (археологічні предмети)».

У підрозділі 2.3 «Об'єктивна сторона незаконного проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини» автор на підставі аналізу встановлених законодавцем різновидів злочинних дій, пропонує власне розуміння термінів, які вказані у частині другій ст. 298 КК України. Так, знищення об'єктів культурної спадщини – це негативний вплив на об'єкт культурної спадщини будь-яким дієвим способом або через бездіяльність, який веде до припинення його фізичного існування, виведення з цивільного обігу та повної втрати його цінності з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду та збереження своєї автентичності; руйнування об'єктів культурної спадщини – це негативний вплив на об'єкт культурної спадщини будь-яким дієвим способом або через бездіяльність, який веде до його значних ушкоджень, значного обмеження використання за призначенням та значною зворотною втратою його цінності з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду та збереження своєї автентичності, з можливістю її відновлення; пошкодження об'єктів культурної спадщини – це негативний вплив на об'єкт культурної спадщини будь-яким дієвим способом або через бездіяльність, який веде до його незначних ушкоджень, часткового обмеження використання за призначенням та незначною зворотною втратою його цінності з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду та збереження своєї автентичності, з можливістю її відновлення..

Розглядаючи в підрозділі 3.1 питання щодо суб'єкта незаконного проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини, здобувач пропонує в якості кваліфікуючої ознаки незаконного проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або

пошкодження об'єктів культурної спадщини – вчинення зазначених дій групою осіб за попередньою змовою.

У підрозділі 3.2 «Суб'єктивна сторона незаконного проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини», розглядаючи мотиви та мету незаконного проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини, дисертант робить висновок, що в частині четвертій ст. 298 КК України проблемним для правильної кваліфікації є застосування терміну «пошук», який описує певний процес, а не мету певних дій, адже сам процес не може бути метою, він є засобом досягнення чогось. Запропоновано в частині четвертій ст. 298 КК України слова «з метою пошуку рухомих предметів, що походять із об'єктів археологічної спадщини» замінити словами «з метою заволодіння рухомими предметів, що походять із об'єктів археологічної спадщини». До цього він наводить певну аргументацію, яка варта уваги. Так, в дослідженні доведено, що кінцевою метою дій у разі пошуку рухомих предметів, що походять із об'єктів археологічної спадщини, є заволодіння цими предметами. Термін «заволодіння» означає «брати у своє володіння, привласнювати», що правильно відображає справжню мету злочинця, коли він з корисливих мотивів умисно незаконно знищує, руйнує або пошкоджує об'єкт археологічної спадщини, шукаючи в ньому рухомі предмети, якими сподівається заволодіти, обертаючи їх у свою власність або власність третіх осіб.

У розділі 4 здійснена змістовна розмежувальна характеристика досліджуваного суспільно-небезпечного діяння та суміжних складів злочинів, яка показала, що основними відмінностями між ст. 298 КК України та суміжними діяннями, передбаченими статтями 194, 178, 179, 252, 297 КК України, є об'єкт злочину, коло речей матеріального світу та споруд, які можуть виступати предметами цих кримінальних правопорушень, зміст та деякі особливості об'єктивної та суб'єктивної сторін цих діянь.

Також здійснено аналіз санкцій кримінально-правових норм, що встановлюють відповідальність за посягання на певні об'єкти, які мають предметом злочину різні категорії речей та споруд зі спеціальним статусом.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях. Результати дисертаційного дослідження повною мірою відображені в одинадцятьох наукових публікаціях, у тому числі п'яти наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях з юридичних наук, перелік яких затверджено МОН України, одній статті, опублікованій у зарубіжному періодичному виданні, та п'яти тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Усі сформульовані у дисертаційному дослідженні висновки і рекомендації ґрунтуються на особистих дослідженнях автора. Наукові ідеї та розробки, що належать співавторам опублікованих праць, у дисертації не використовувались.

Автореферат дисертації за змістом є ідентичним самій дисертації. Достовірність отриманих результатів і обґрунтованість сформульованих пропозицій визначається правильно обраним методологічним підходом до проведеного дослідження та забезпечуються шляхом повного і всебічного розкриття у ньому питань теми. Оформлення дисертаційної роботи відповідає встановленим вимогам.

Важливість для науки і практики протидії злочинності одержаних автором дисертації результатів. Дисертація Гулякова Костянтина Володимировича має теоретико-прикладний характер. Тому її значення може бути виявлене як у сфері подальших наукових досліджень, так і на практиці.

Сформульовані у дисертації теоретичні положення є достовірними і завершеними. Висновки, пропозиції та рекомендації, викладені в роботі, можуть бути використані:

- у науково-дослідній діяльності – основні положення дисертації можуть бути використані у подальшому дослідженні проблематики незаконного проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини,

знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини, а також при дослідженні суміжних злочинів, пов'язаних з посяганням на майно зі спеціальним статусом, зокрема, таких, як пошкодження релігійних споруд чи культових будинків (ст. 178 КК України), незаконне утримування, осквернення або знищення релігійних святинь (ст. 179 КК України), умисне знищення або пошкодження територій, взятих під охорону держави, та об'єктів природно-заповідного фонду (ст. 252 КК України), наруга над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого (ст. 297 КК України) тощо;

- у правотворчій діяльності – пропозиції щодо вдосконалення кримінального законодавства можуть бути враховані при внесенні змін та доповнень до Кримінального кодексу України;

- у правозастосовній діяльності – рекомендації щодо вдосконалення практики застосування положень кримінального законодавства можуть сприяти більш точному вирішенню багатьох питань, наприклад, кваліфікації вчиненого, розмежування цього злочину від суміжних, запобіганню злочинів тощо (Акт впровадження результатів дисертаційного дослідження у діяльність Херсонської обласної прокуратури від 08 грудня 2020 року, Акт впровадження результатів дисертаційного дослідження у діяльність Херсонського міського суду Херсонської області від 15 грудня 2020 року);

- у навчальному процесі – при викладанні курсів кримінального права та кримінології, при підготовці відповідних розділів підручників, навчально-методичних посібників, а також при проведенні занять з підвищення кваліфікації працівників судових та правоохоронних органів (Акт впровадження результатів дисертаційного дослідження у навчальний процес Херсонського факультету Одеського державного університету внутрішніх справ від 26 вересня 2020 року).

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, підтверджуючи його наукову новизну та можливість використання пропозицій і рекомендацій для вдосконалення чинного законодавства, практики його застосування, системи протидії злочинності, варто вказати на його окремі **недостатньо**

аргументовані положення, спірні оцінки і пропозиції та неточності. Деякі положення мають дискусійний характер чи викликають зауваження, що вимагають додаткової аргументації в процесі захисту. Розглянемо деякі з них.

1. Емпірична база дослідження. Її складовою є матеріали практики судів України в справах про злочини, передбачені розділом XII КК Особливої частини України, статтями 298, 178, 179, 194, 252, 297 КК України (53 електронні копії обвинувальних вироків з Єдиного державного реєстру судових рішень, що в цілому представляють всі області України, м. Київ) (с. 3 автореферату та с. 9 дисертації). Бажано було б не тільки ілюструвати окремі положення роботи відповідними прикладами із зазначених джерел інформації, як це часто робить автор і що, на наш погляд, заслуговує на позитивну оцінку, а й навести узагальнені відомості, які у зведеному вигляді демонстрували б (з наведеними кількісними показниками) результати вивчення судових вироків та матеріалів кримінальних проваджень. Розмістити вказану аналітичну довідку було б доцільно у додатках до роботи.

Окрім цього здобувачем не було опитано ані працівників Національної поліції, ані працівників прокуратури, ані працівників Державної служби геології та надр України, ані працівників Державної екологічної інспекції України. Результати опитування та експертних оцінок забезпечили б належну репрезентативність основних результатів дослідження та були б корисні для оперування певними кримінологічними (в основному) даними. Водночас дані опитування з відповідними кількісними результатами його опрацювання у роботі не наведено.

У дисертації також не наведено ряд важливих відомостей, необхідних для належної оцінки результатів цих емпіричних досліджень. Зокрема, не вказано параметри генеральних сукупностей, з яких здійснювалися вибірки кримінальних справ і проваджень, способи формування вибірок, час проведення досліджень.

2. Стан дослідження проблеми. Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення

дисертації», постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів», іншими керівними документами МОН України окреслені основні питання, що повинні бути відображені у змісті дисертації. Зокрема, при виконанні дослідження у розділі I дисертанту *бажано окреслити стан розробки проблеми та методологію дослідження, а саме вказати основні етапи наукової думки за розв'язуваною проблемою, висвітлити роботи попередників, окреслити ті питання, що залишились невирішеними і визначити своє місце у розв'язанні проблеми.* Натомість, здобувач розглядає етапи формування законодавства про охорону об'єктів історичної та культурної спадщини (підрозділ 1.1.) та еволюцію законодавства про охорону об'єктів історичної та культурної спадщини протягом XX століття (підрозділ 1.2.).

Не заперечуючи проти обраного авторського підходу, вважаю доцільним в процесі захисту висвітлити саме стан розробки проблеми, акцентувавши увагу на роботах попередників (особливо докторської дисертації Максименцева М. Г.) та визначенні місця проведеного дослідження у розв'язанні проблеми (зокрема, показати власні здобутки).

3. Порівняльно-правове дослідження. Проведене здобувачем у роботі порівняння законодавства про охорону об'єктів історичної та культурної спадщини на теренах сучасної України та інших країн Європи, на нашу думку, має стати першим кроком до зближення теоретичних позицій учених різних країн у розкритті природи зазначеного різновиду кримінальних правопорушень, позитивно впливати на досягнення корисних практичних результатів у протидії злочинності в кожній країні та сприяти зміцненню міжнародного співробітництва вчених різних країн. Водночас питання зарубіжного досвіду розглядаються автором занадто лаконічно. Практично вони обмежуються лише історико-правовими положеннями. Висвітлення зазначеного питання в окремому підрозділі було б більш логічним та кореспондувало відповідним положенням, висвітленим у завданнях роботи, яких, до речі, набагато менше, ніж пунктів наукової новизни і висновків по роботі, що також є не правильним.

4. Предмет кримінального правопорушення. Ретельно розглядаючи питання щодо предмету діяння, передбаченого ст. 298 КК України (незаконне проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини), автор майже не приділяє уваги тим науковим позиціям, згідно з якими: або взагалі недоцільно розглядати предмет як складову частину об'єкта, оскільки це буде лише термінологічною маніпуляцією, а виокремлювати предмет злочину лише тоді, коли він є елементом об'єктивної сторони (А. А. Піонтковський, С. Б. Гавриш), або недоцільно виокремлювати предмет у злочинах, спрямованих тим чи іншим чином проти особи, її прав і свобод, бо такі злочини є безпредметними і потребують виокремлення не предмету злочину, а потерпілого від злочину, тобто особи, якій завдається фізична, матеріальна чи моральна шкода (М. І. , В. І. Борисов, М. В. Сенаторов).

5. Удосконалення кримінально-правової норми. Дещо фрагментарно висвітлені у роботі питання, що стосуються даного питання. На нашу думку, визначення шляхів розв'язання проблем криміналізації та декриміналізації, кримінологічної обґрунтованості віднесення зазначених посягань до злочинних, аналіз відповідності їх криміналізації соціальним і системно-правовим передумовам, їх пеналізації, зокрема законодавчої (визначення кримінальною нормою виду та меж караності) та правозастосовної (призначення покарання на практиці), а також депеналізації значно посилило б відповідні положення роботи.

Крім того, дисертант наголошує, що частина четверта ст. 298 КК України має певний штучний характер і цілком може бути вбудована в частину третю цієї статті в якості кваліфікуючої ознаки зі збереженням встановленої в цій частині статті санкції, з урахуванням пропозицій щодо обмеження волі на строк від до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк. Однак, на нашу думку, об'єктивні та суб'єктивні елементи частин 2, 3 та частини 4 ст. 298 КК України доволі відмінні, і навряд чи їх об'єднання буде мати позитивний вплив на кваліфікацію діянь, перерахованих в ст. 298 КК України.

6. Окремі розділи дисертації перевантажені викладенням тексту (фактично цитуванням) законів та інших нормативних актів України, що виглядає ірраціональним використанням й так вкрай невеликого обсягу дисертації. На наш погляд, якщо здобувач вважав за необхідне навести вищевказані положення, використовувати текст дисертації недоречно, для цього слід було скористатися додатками до дисертації, а безпосередньо текст дисертації є полем творчого наукового диспуту.

Дисертація Гулякова Костянтина Володимировича напевно містить й інші недоліки, але вони не мають принципового характеру і не погіршують її основного змісту та загальної позитивної оцінки роботи. Це дає підстави для головного висновку: дисертація «Кримінально-правова характеристика незаконного проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини» відповідає сучасним вимогам, які пред'являються до робіт такого рівня, зокрема й тим, що передбачені Порядком присудження наукових ступенів (затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567), є завершеною кваліфікаційною працею за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право. Вона містить системне, обґрунтоване та інноваційне розв'язання важливої наукової задачі в галузі кримінального права, що є внеском у розвиток вітчизняної правової науки, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Офіційний опонент:

завідувач кафедри кримінального права
і криминології факультету № 1
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений працівник освіти України

Олексій ЛИТВИНОВ